

Agendapunt - opiniërend

aan Algemeen Bestuur

datum 03 juli 2019

agendapunt In te vullen door secretariaat

onderwerp Doorontwikkeling crisisorganisatie

proceseigenaar Arjen Schepers

portefuillehouder Henk Jan Meijer

Het doel van deze notitie is een inleiding op de discussie over de doorontwikkeling van de crisisorganisatie in het Algemeen Bestuur van 3 juli.

Overweging

Onze maatschappij verandert, nieuwe typen crises dienen zich aan en het denken over veiligheid verandert. Dit brengt bij bestrijding van een crisis in de toekomst andere en nieuwe bestuurlijke vraagstukken en overwegingen met zich mee. Ook vraagt dit om samenwerking met andere partners dan op dit moment gebruikelijk. De doorontwikkeling van de crisisorganisatie is erop geënt om de bestuurder hier beter bij te ondersteunen en te adviseren.

We zien daarvoor een aantal mogelijkheden waarover we met u in gesprek willen gaan:

- Het verstevigen van het integraal bestuurlijk advies door het verantwoordelijk maken van de operationeel leider voor een gedragen integraal multidisciplinair bestuurlijk advies aan de burgemeester.
- Het verstevigen van informatiemanagement en crisiscommunicatie.
- Het verstevigen van de operatie door het zo laag mogelijk beleggen van operationele verantwoordelijkheden.

Opdracht en uitgangspunten

In het overleg van het Algemeen Bestuur, d.d. 10 april jl., is de opdracht voor de doorontwikkeling van de crisisorganisatie aangeboden en zijn de uitgangspunten die als basis dienen voor dit deze crisisorganisatie vastgesteld.

De opdracht is om te komen tot een flexibele, slagvaardige, efficiënte en op haar taak toegeruste crisisorganisatie. Hierbij staan onze inwoners centraal en kunnen bestuurders en functionarissen in de crisisorganisatie hun verantwoordelijkheden effectueren.

Daarbij zijn de volgende uitgangspunten vastgesteld:

1. De crisisorganisatie sluit aan op de (bestaande en nieuwe) risico's uit het risicoprofiel en beleidsagenda;
2. De crisisorganisatie is efficiënt en flexibel georganiseerd, en kan zich aanpassen wanneer de aard, omvang of type van een incident, ramp of crisis daarom vraagt;
3. Een incident, ramp of crisis bepaalt welke organisatievorm nodig is; structuur volgt inhoud;
4. Operationele aansturing van een incident, ramp of crisis is effectief georganiseerd en past bij het op goede wijze uitvoering kunnen geven van bestuurlijke bevoegdheden;
5. De wijzigingen in de crisisorganisatie worden beoefend met alle partijen binnen de crisisorganisatie.

Terugkoppeling bestuurdersdag

Op de bestuurdersdag, d.d. 15 mei jl. is de doorontwikkeling van de crisisorganisatie besproken aan de hand van stellingen. Een aantal thema's is daarbij benoemd:

- De crisisorganisatie is ook gericht op dreigende rampen en/ of crises. Daarbij is het van belang dat de inzet van tijdelijke aard is en dat er expertise vanuit de crisisorganisatie op maat en naar behoefte wordt geleverd.
- De slagvaardigheid van het beleidsteam kan verder worden vergroot door aandacht te hebben voor kwaliteit functionarissen, integrale en ontkleurde advisering en een goede informatievoorziening. Vraagpunt hierbij is welke adviseurs in een beleidsteam aanwezig zijn om enerzijds een goed integraal advies te kunnen geven aan een burgemeester en anderzijds niet te veel te spreken over operationele details.
- Bij een crisis die zich langzaam ontwikkelt of een dreigende ramp en/ of crisis is scenario-denken een belangrijk proces. Een adviesteam dat op dit vlak goed is opgeleid en getraind is hierbij van belang. Het huidige ROT zou hierin een rol kunnen vervullen.
- Het flexibel hanteren van het knoppenmodel wordt ondersteund. Daarbij dient er wel aandacht te zijn dat de besluitvorming over wie bij welk proces wordt betrokken niet vertragend werkt.
- Crisiscommunicatie is een belangrijk proces en is een bestuurlijke verantwoordelijkheid.
- Naast structuurwijzigingen is kwaliteit van de functionarissen een aandachtspunt dat onderdeel moet uitmaken van de doorontwikkeling.

Richting nieuwe crisisorganisatie

De doorontwikkeling is zowel gericht op de kwaliteit van de functionarissen binnen de crisisorganisatie als aanpassing van de crisisstructuur. Daarbij streven we alleen naar structuraanpassingen daar waar het de kwaliteit ten goede komt.

Inzet op acteren en anticiperen

De crisisorganisatie richt zich nadrukkelijk op enerzijds het operationeel acteren en anderzijds het anticiperen op een eventuele toekomstige/dreigende situatie. De hulpverleners ter plaatse acteren op het incident en de hulpverlening aan inwoners. Ter plekke nemen of treffen zij operationele maatregelen op de ontstane effecten. Bij het strategisch anticiperen en daarmee vooruitkijken op 'de dag van morgen' denken we aan een adviesteam dat onder leiding staat van de operationeel leider. De crisisorganisatie koppelt zekerheid aan flexibiliteit: een gegarandeerde kern gecombineerd met het variabele knoppenmodel.

Bij de uitwerking kunnen punten aan de orde komen als:

- De focus van het ROT leggen op het scenario-denken en advisering van het bestuur zijn de strategisch adviseurs van de (operationele) diensten vertegenwoordigd in het ROT. De operationeel leider komt tot één integraal, multidisciplinair advies aan het bestuur/het beleidsteam. Indien gewenst kan een strategisch adviseur deelnemen aan het beleidsteam om het multidisciplinaire advies nader toe te lichten.
- Omvorming van het beleidsteam naar een (kleiner) slagvaardig kernteam dat naar gelang het incident hierom vraagt, op verzoek van de burgemeester, aangevuld kan worden.
- De operationele leiding en coördinatie van het incident kent maximaal twee lagen, één dichtbij bij het incident en één bij de burgemeester. De lagen zijn verbonden door middel van een rechtstreekse lijn tussen de leider copi en operationeel leider. De processen informatiemanagement, logistiek en ondersteuning en crisiscommunicatie zijn hierin ondersteunend en schaalbaar naar wat het incident vraagt (knoppenmodel).
- De operationele besluitvorming is zo laag mogelijk in de organisatie belegd, waardoor de leider copi en operationeel leider acute en noodzakelijke operationele besluiten kunnen nemen die direct effect hebben op het verloop van een incident. Cruciaal hierbij is het snel en adequaat informeren van de burgemeester en het geven van kwalitatief goede bestuurlijke adviezen. In de praktijk wordt dit al vaak als dusdanig opgepakt en betreft dit het formaliseren van de huidige praktijk.
- Het team (ROT) onder leiding van de operationeel leider richt zich op ondersteuning van het copi (o.a. scenario-denken) én advisering van het bestuur, voor die effecten die geen operationele maatregelen ter plaatse vragen. De operationeel leider is dan ook proactief in zijn rol en voorziet de burgemeester van een gedragen integraal multidisciplinair bestuurlijk advies. Ook wanneer de burgemeester (nog) niet beschikt over een beleidsteam.

Processen centraal

De processen operatie, informatiemanagement, logistiek & ondersteuning en crisiscommunicatie spelen een centrale rol bij de aanpak van (dreigende) incidenten, rampen en crises. Verstevingen van én focus op deze processen maakt dat de inhoud bepalend wordt voor de structuur van de crisisorganisatie en niet andersom. Daarnaast faciliteert een procesmatige aanpak teams in hun

taken en rolvastheid. Een dergelijke procesmatige benadering is een beproefde methode binnen (crisis)organisaties in Nederland en tal van omringende landen. De crisisorganisatie kan hiermee haar taken in het kader van rampenbestrijding en crisisbeheersing uitvoeren bij zowel een flitscrisis als (dreigende) crises die een ander verloop kennen.

Bij de uitwerking kunnen punten aan de orde komen als:

- Informatiemanagement wordt versterkt met een actiecentrum die zowel in de koude situatie als dreigende en acute situatie actief is. Daarbij wordt het proces van informatie gezamenlijk met de diensten ingericht.
- Crisiscommunicatie blijft vallen onder Bevolkingszorg, maar wordt steviger gepositioneerd als proces. Hiermee formaliseren we de praktijk en versterken we de crisiscommunicatie met een snelle besluitvorming en bestuurlijk advies bij alle (dreigende) rampen en/ of crises.

Organiseren draagvlak

Het komen tot een nieuw crisisplan en concreet deze uitwerkingsrichting doen we nadrukkelijk in verbinding met onze crisisfunctionarissen en partners. Met hen kijken we wat er goed gaat en behouden moet blijven, maar ook hoe we nog efficiënter en effectiever kunnen samenwerken. Een goede samenwerking is tenslotte essentieel. We hebben via verschillende vormen input opgehaald bij leden van de huidige crisisorganisatie, het managementteam, bestuur en partners. Daarnaast is er input gehaald uit interne evaluaties van Veiligheidsregio IJsselland en bezoeken en gesprekken met (crisis)partners en andere veiligheidsregio's. Tevens zijn twee externe adviseurs aangetrokken om het projectteam op verschillende onderdelen te ondersteunen.

Voor functionarissen van de huidige crisisorganisatie waren er impressiesessies waar zij zijn geïnformeerd over de totstandkoming van de doorontwikkeling en aan de hand van een aantal casussen en een eerste schets van de nieuwe crisisorganisatie konden zij input leveren. Het Managementteam en Veiligheidsdirectie zijn via de bestaande vergaderstructuren meegenomen en op de bestuurdersdag 15 mei jl. vond een bestuurlijke verdieping plaats (zie terugkoppeling hiervoor). Verder is een eerste richting in (bilaterale) gesprekken besproken met o.a. bestuurders, de operationele leiders, GGD, Openbaar Ministerie, Defensie, Waterschap en het Dagelijks Bestuur. Via nieuwsbrieven houden we de crisisfunctionarissen en partners op de hoogte van de ontwikkelingen.

Vervolg

De uitkomsten van de bespreking in het Algemeen Bestuur van 3 juli als ook de uitkomsten van nog te voeren gesprekken met leden van de crisisorganisatie en crisispartners, neemt het projectteam mee in het verdere ontwerp van de crisisorganisatie. We vervolgen het ingezette proces: het aanscherpen en verfijnen van het ontwerp voor de crisisorganisatie, het opstellen van een impactanalyse, het schrijven van het crisis- en implementatieplan. In het Algemeen Bestuur van september 2019 volgt een nadere uitwerking van het ontwerp en tenslotte komt het crisisplan ter besluitvorming in het Algemeen Bestuur van december 2019.

